

ASIAKASMAKSULAIN MUUTTUMISEN VAIKUTUKSET PALVELUIDEN MAKSUJEN MÄÄRÄYTYMISEEN 1.7.2021 ALKAEN**PTLTK § 76**

Valmistelija: perusturvajohtaja Ilona Koskenniemi

Asiakasmaksulaki on vahvistettu 30.12.2020 ja sen muutokset astuvat voimaan 1.7.2021 alkaen. Maksukattoa koskevat muutokset astuvat voimaan 1.1.2022.

Sosiaali- ja terveystalvelujen käytöstä voidaan periä asiakasmaksuja. Valtio ohjaa kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksupolitiikkaa lainsäädännöllä. Asiakasmaksupolitiikan tavoitteena on, että maksut ovat kohtuullisia eivätkä ole esteenä palvelujen saamiselle. Toisaalta tavoitteena on ehkäistä epätarkoituksenmukaista palvelujen käyttöä.

Asiakasmaksulain muutokset vaikuttavat Askolan kunnan perusturvalautakunnan päätöksiin asiakasmaksuista 17.12.2020 § 120 ja §121 .Tämän vuoksi on tehtävä asiakasmaksujen osalta tarkistetut päätökset alkaen 1.7.2021 ja maksukaton määräytyminen 1.1.2022 alkaen.

Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen, pitkäaikainen laitoshoido, pitkäaikainen perhehoito

Aiemmin palveluasumisen maksuista ei ole nimenomaista sääntelyä voimassa olevassa asiakasmaksulaissa tai -asetuksessa. Palveluasumisen maksut ovat tästä johtuen vaihdelleet suuresti kuntien välillä ja osittain myös kuntien sisällä. Palveluasumisesta perittävät maksut ovat nykyisin voineet vaihdella myös sen mukaan, onko kyseessä niin sanottu tavallinen palveluasuminen vai ympärivuorokautinen, tehostettu palveluasuminen. Uuteen asiakasmaksulakiin on lisätty säännökset pitkäaikaisen asumispalvelun, pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksuista. Maksuja myös yhdenmukaistetaan. Maksut määräytyvät jatkossa nykyistä yhdenmukaisimmin perustein avohoidossa eli kotiin annettavissa palveluissa ja palveluasuntoon annettavissa palveluissa. Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen maksuista säädetään puolestaan pitkälti vastaavasti kuin pitkäaikaisen laitoshoidon maksuista. Tällä tavoin intensiivisen hoidon ja huolenpidon tarpeessa olevien asiakkaiden maksut peritään mahdollisimman yhdenmukaisin perustein.

Maksukyvyn mukaan määräytyvien maksujen perusteena ovat jatkossa jatkuvat tai toistuvasti saadut tulot, kuten nykyisinkin. Maksun perusteena oleviin tuloihin on uudessa laissa tehty eräitä tarkistuksia. Varallisuutta ei huomioida jatkossakaan maksua määrättäessä. Tehostettuun palveluasumiseen liittyvistä palveluista ei saa periä erillistä maksua. Pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa asiakas maksaa asumisen vuokrasta ja hoivasta ja

pitkäaikaisessa laitoshoidossa vain hoivasta. Hoivan maksu määräytyy seuraavasti:

- maksu voi olla enintään 85 % asiakkaan kuukausituloista vähennyksien jälkeen, laskennassa käytetään asiakkaan nettotuloja
- jos asiakas on ollut välittömästi ennen palvelun alkamista yhteystaloudessa avio- tai avoliitossa ja asiakkaan tulot ovat suuremmat kuin puolison tulot, maksu 42,5 % puolisojen yhteenlasketuista kuukausituloista vähennysten jälkeen
- Jos molemmat puoliset ovat asiakkaina pitkäaikaisessa hoivassa, maksu voi olla enintään 85% asiakkaan kuukausituloista vähennyksien jälkeen ja asiakkaille tehdään yksilölliset päätökset
- kuukausituloina huomioidaan:
 - jatkuvat tai vuosittain toistuvat tulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen (vähennettynä tulonhankkimisesta aiheutuneet kustannukset)
 - Verovapaat tulot
 - Laskennallinen metsätulo (10i §)
 - Vammaistuki
 - Eläkettä saavan hoitotuki
- Kuukausituloina ei huomioida:
 - Verovapaita sosiaalietuuksia mm. rintamalisä ja ylimääräinen rintamalisä, hautausavustus, ruokavaliokorvaus, maahanmuuttajien erityistuki, asumistuki, veteraanilisä PAITSI vammaistuki ja eläkettä saavan hoitotuki
 - Eläkettä saavan hoitotuen osana maksettava veteraanilisä
 - Lapsen elatusapu
- Henkilökohtainen käyttövara määräytyy seuraavasti kuukaudessa:
 - Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen perhehoito: vähintään 164 €/kk
 - Pitkäaikainen laitoshoido: vähintään 110 €/kk
- Tuloista tehtävät vähennykset:
 - Elatusapu ja tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut vastaavat kustannukset
 - Elatusapua ei vähennetä, jos elatusavun saajana asiakkaan aviopuoliso, jonka kanssa elänyt välittömästi ennen pitkäaikaishoivan alkamista
 - Pesänjakajan tai tuomioistuimen määräämä rahallinen hyvitys avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta johtuen
 - Rahallinen etuus, mikä on kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty
 - Edunvalvojan palkkion perusmaksu

- Edunvalvontavaltuutetun palkkio, kuitenkin enintään edunvalvojan palkkion perusmaksun suuruisena
- Asiakkaan todelliset asumismenot ennen pitkäaikaishoivaan siirtymistä
 - Omistusasunnosta välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeisten 6 kk ajalta
 - Vuokra-asunnon vuokra ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut vuokralaisen irtisanomisajalta, joksi katsotaan yksi kuukausi
 - Asumisoikeusasunnon käyttövastike ja muut asumisesta välttämättömät ja kohtuulliset kulut kolmelta kuukaudelta
 - Kohtuulliset asumismenot vähennettynä asumistuki pitkäaikaisessa tehostetussa asumispalvelussa
- Lääkekustannukset enintään sairausvakuutuslain vuosiomavastuun suuruisena
- Terveystieteiden ammattihenkilön määräämät lääkkeet, kliiniset ravintovalmisteet ja perusvoiteet, joihin asiakkaalla on oikeus saada korvausta sairausvakuutuslain nojalla
- Muut kuin korvattavat lääkkeet, kliiniset ravintovalmisteet ja perusvoiteet siltä osin kuin terveydenhuollon ammattihenkilö on arvioinut ne asiakkaan terveydelle tarpeellisiksi

Jatkuva ja säännöllinen kotona annettava palvelu ja pitkäaikainen asumispalvelu

Jatkuvista ja säännöllisesti kotiin annettavista palveluista ja pitkäaikaisista asumispalveluista peritään erillinen kuukausimaksu, joka määräytyy asiakkaan palvelupäätökseen kirjattujen palvelutuntien määrän, asiakkaan maksukykyyn ja perheeseen mukaan. Maksuun ei sisälly asumiskustannuksia. Maksu on enintään maksuprosentin osoittama määrä tulorajan ylittävistä kuukausituloista.

Kuukausituloina käytetään asiakkaan ja hänen puolisonsa jatkuvia tai vuosittain toistuvasti saatuja tuloja, joita ovat:

- Veronalaiset ansio- ja pääomatulot tulonhankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä
- Verosta vapaat tulot tulonhankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä
- Laskennalliset metsätulot
- Elatustuki
- Eläkettä saavan hoitotuki

Tuloina ei oteta huomioon

- Verovapaat sosiaalietyydet (tuloverolaki 92§) mm. rintamalisä ja ylimääräinen rintamalisä, haudausavustus, ruokavaliokorvaus, maahanmuuttajien erityistuki, asumistuki, veteraanilisä PAITSI elatustuki ja eläkettä saavan hoitotuki
- Eläkettä saavan hoitotuen osana maksettava veteraanilisä
- Jos tulot vaihtelevat, kuukausituloina huomioidaan viimeksi kuluneiden 12 kk keskimääräinen kuukausitulo

Kuukausituloista vähennetään seuraavat kulut:

- Elatusapu ja tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut vastaavat kustannukset
- Elatusapua ei vähennetä, jos elatusavun saajana asiakkaan aviopuoliso, jonka kanssa elänyt välittömästi ennen pitkäaikaishoivan alkamista
- Pesänjakajan tai tuomioistuimen määräämä rahallinen hyvitys avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta johtuen
- Rahallinen etuus, mikä on kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty
- Edunvalvojan palkkion perusmaksu
- Edunvalvontavaltuutetun palkkio enintään edunvalvojan palkkion perusmaksun suuruisena
- Lisäksi pitkäaikaisessa asumispalvelussa asiakkaan todelliset asumismenot ennen palvelun alkamista
 - o Omistusasunnosta välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeisten 6 kk ajalta
 - o Vuokra-asunnon vuokra ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut vuokralaisen irtisanomisajalta, joksi katsotaan yksi kuukausi
 - o Asumisoikeusasunnon käyttövastike ja muut asumisesta välttämättömät ja kohtuulliset kulut kolmelta kuukaudelta

Maksun määrääminen ja tarkistaminen 1.7.2021 alkaen

Voimassa olevat asiakasmaksut pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa laitoshoidossa ja perhehoidossa sekä kotiin annettavissa palveluissa tarkistetaan vastamaan yllä esitetyt esitettyjä lain voimaantulon asettamia muutoksia 1.7.2021 alkaen ja maksupäätökset tehdään toistaiseksi voimassa oleviksi. Nämä maksuperiaatteet määräävät asiakasmaksun 1.7.2021 alkaen uusille asiakkaille ja päätökset tehdään toistaiseksi voimassa oleviksi.

- Maksu tarkistettava asiakkaan tai hänen edustajansa hakemuksesta tai kunnan aloitteesta
 - Asiakkaan tai hänen perheensä tulot muuttuneet
 - Asiakkaan tai hänen puolisonsa oikeus säädettyihin vähennyksiin muuttuu
 - Perheen olosuhteet muuttuneet

- Maksu osoittautuu virheelliseksi
 - Asiakassuunnitelmaa muutetaan siten, että vaikutusta asiakasmaksun suuruuteen
 - Kunnan maksuperusteita muutetaan siten, että vaikutusta asiakasmaksun suuruuteen
- Jos maksua koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin, maksu voidaan oikaista takautuvasti enintään yhden vuoden ajalta.

Palvelun keskeytyksen vaikutukset maksuihin

- Kunta saa periä maksun, vaikka palvelu keskeytyisi tilapäisesti asiakkaasta johtuvasta syystä, 1-5 päivää
- Jos palvelu keskeytyy yli 5 päiväksi, maksua ei peritä viittä päivää ylittävältä ajalta
- Jos palvelu keskeytyy kunnasta johtuvasta syystä, ei maksua peritä lainkaan
- Jos palvelu keskeytyy siksi, että asiakas laitoshoidossa, ei maksua peritä lainkaan
- Jos palvelun keskeytys jatkuu koko kuukauden, maksua ei peritä lainkaan

Maksun perimättä jättäminen tai alentaminen

Asiakasmaku on jätettävä perimättä tai alennettava, jos asiakkaan maksun periminen vaarantaa hänen tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai elatusvelvollisuuden toteuttamista. Lisäksi maksun alentaminen ja perimättä jättäminen on ensisijaista toimeentulotukeen nähden.

Ostopalvelu tai palvelusetelin käyttäminen

Jos asiakas saa tarvitsemansa palvelun ostopalveluna, palvelun käyttäjältä peritään samat maksut ja korvaukset kuin kunnan itse järjestämissä vastavissa palveluissa. Jos asiakas saa palvelunsa myönnetyllä palvelusetelillä, palvelun käyttäjältä ei saa periä asiakasmaksua.

Päätösehdotus (perusturvajohtaja):

Perusturvalautakunta päättää vahvistaa asiakasmaksulain mukaiset maksujen määräytymisperiaatteet 1.7.2021 alkaen ja maksukaton määräytymisen 1.1.2022 alkaen.

Päätös:

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Merkitään pöytäkirjaan, että Matti Pelander saapui kokoukseen tämän pykälän käsittelyn aikana, klo 17.11.

LIITE 7

Asiakasmaksulain muutokset

Täytäntöönpano: sosiaalipalvelut, vanhuspalvelut ja terveystalvelut

Lisätietoja: perusturvajohtaja Ilona Koskenniemi, puh 040 7109 119 tai etunimi.sukunimi@askola.fi